

پایان نامه‌ی دوره کارشناسی ارشد رشته تحصیلی: علوم ارتباطات اجتماعی

موضوع:

**سبک زندگی زنان مبلغ دین در رسانه، مطالعه موردی
سریال نفس گرم و گهواره‌ای برای مادر**

استاد راهنما:

دکتر مهری بهار

استاد مشاور:

دکتر تقی آزاد ارمکی

استاد داور:

دکتر محمود شارع پور

نام دانشجو:

سیده طاهره هاشمی

دی ماه ۱۳۹۵

چکیده

این مطالعه در صدد است به بررسی سبک زندگی زنان مبلغ دین در رسانه پردازد. بر همین اساس، دو فیلم نفس گرم و گهواره‌ای برای مادر را به عنوان میدان و متن مطالعه، مورد بررسی قرار داده است. چارچوب نظری این مطالعه مبتنی بر رویکرد سبک زندگی بوردیو به نگارش درآمده و از روش تحلیل محتوی کیفی نیز برای تحلیل و تفسیر داده‌ها استفاده شده است. بر اساس نتایج پژوهش، سبک زندگی به نمایش درآمده از زنان مبلغ دین، با توجه به شاخص‌های سبک زندگی بوردیو، مانند سرمایه‌های اقتصادی، سرمایه‌های فرهنگی، نمادین و سرمایه‌های اجتماعی شخصیت‌های اصلی به یافته‌هایی دست یافتیم که زن مبلغ دین در سریال نفس گرم دارای سرمایه‌های اقتصادی همچون مالکیت ماشین و مسکن، درآمد ناشی از شغل، را دارد، همچنین سرمایه‌های نمادین و فرهنگی مانند تبلیغ دین، برگزاری جلسات مذهبی، تحصیلات و شغل با سمت مدیر عامل ستاد توانمند سازی زنان سرپرست خانوار می‌باشد. که می‌توان نتیجه گرفت زن مبلغ دین دارای طبقه متوسط مذهبی می‌باشد علاوه بر آن؛ فیلم تلویزیونی گهواره‌ای برای مادر که دارای سرمایه‌های نمادینی همچون سطح تحصیلات عالی، شغل مناسب، تسلط به زبان خارجی است. بدین ترتیب، طبقه کشف شده برای بانوی مبلغ دین در فیلم گهواره‌ای برای مادر طبقه متوسط پایین جامعه است. در نتیجه رسانه‌ها سبک زندگی زنان مبلغ دین را با شاخص‌های زندگی طبقه متوسط به نمایش در آورده‌اند.

واژه کلیدی:

سبک زندگی، رسانه، زنان مبلغ دین.

فهرست مطالب

۱	فصل اول: کلیات	۱
۱-۱	۱- بیان مسئله	۱
۲-۱	۲- ضرورت و اهمیت	۳
۳-۱	۳- سوال اصلی	۴
۴-۱	۴- جامعه مورد مطالعه	۴
۵-۱	۵- انگیزه پژوهش	۵
۷	فصل دوم: مبانی نظری	۷
۱-۲	۱- مقدمه	۷
۲-۲	۲- ادبیات تحقیق	۷
۱-۲-۲	۱- تحقیقات پیشین	۷
۲-۲-۲	۲- داوری منابع مورد استفاده	۱۱
۳-۲	۳- چارچوب نظری	۱۲
۱-۳-۲	۱- مقدمه	۱۲
۴-۲	۴- مفهوم سبک زندگی	۱۲
۱-۴-۲	۱- شاخص‌های سبک زندگی	۱۳
۵-۲	۵- مولفه‌های سبک زندگی از دیدگاه پی‌یر بوردیو	۱۵
۱-۵-۲	۱- مفهوم میدان	۱۷
۲-۵-۲	۲- مفهوم عادت واره	۱۸
۳-۵-۲	۳- مفهوم منش	۲۱
۴-۵-۲	۴- مفهوم سلیقه	۲۱
۵-۵-۲	۵- سرمایه	۲۳
۶-۵-۲	۶- نتیجه‌گیری	۲۵
۶-۲	۶- سبک زندگی	۲۶
۱-۶-۲	۱- سبک زندگی اسلامی	۲۷
۲-۶-۲	۲- دین	۲۸
۳-۶-۲	۳- مناسک	۲۸
۴-۶-۲	۴- زیارت	۲۹
۵-۶-۲	۵- طبقه اجتماعی	۲۹
۶-۶-۲	۶- طبقه متوسط	۳۰
۳۲	فصل سوم: روش‌شناسی	۳۲
۱-۳	۱- مقدمه	۳۲

۳۳	۲-۳- تحلیل محتوای کیفی
۳۴	۳-۳- جامعه آماری
۳۴	۴-۳- واحد تحلیل
۳۴	۵-۳- شیوه گردآوری اطلاعات
۳۵	۶-۳- تعریف عملیاتی مفاهیم
۳۶	۱-۶-۳- سرمایه فرهنگی
۳۶	۱-۱-۶-۳- اوقات فراغت
۳۶	۲-۶-۳- سرمایه اقتصادی
۳۶	۱-۲-۶-۳- کالاهای منزل
۳۷	۲-۲-۶-۳- نوع و شیوه غذا خوردن
۳۷	۳-۶-۳- سرمایه اجتماعی
۳۷	۱-۳-۶-۳- روابط فردی
۳۷	۲-۳-۶-۳- روابط اجتماعی
۳۸	۴-۶-۳- سرمایه‌های نمادین
۳۸	۱-۴-۶-۳- آداب و رسوم مناسک فردی و اجتماعی
۳۸	۲-۴-۶-۳- جایگاه خانواده و توجه به جمع
۳۸	۳-۴-۶-۳- توجه به اخلاق
۳۹	۴-۴-۶-۳- ارزش‌های معنوی و ایمان به خدا
۳۹	۵-۴-۶-۳- عشق و دوست داشتن

فصل چهارم: زنان مبلغ دین در رسانه

۴۰	۱-۴- فیلم گهواره‌ای برای مادر
۴۱	۱-۱-۴- سرمایه‌های مادی و اقتصادی
۴۲	۱-۱-۱-۴- الف) لوازم منزل
۴۲	۲-۱-۱-۴- ب) شغل
۴۳	۲-۱-۴- سرمایه‌های نمادین
۴۴	۳-۱-۴- سرمایه‌های نمادین فرهنگی
۴۴	۱-۳-۱-۴- الف) تحصیلات
۴۶	۲-۳-۱-۴- ب) تسلط به زبان خارجی
۴۶	۳-۳-۱-۴- نوع پوشش
۴۸	۴-۳-۱-۴- د) شعر خوانی
۴۹	۵-۳-۱-۴- ه) مطالعه کتاب در کتابخانه عمومی
۴۹	۴-۱-۴- سرمایه‌های نمادین فرهنگی معطوف به دین
۵۰	۱-۴-۱-۴- رفتارهای مذهبی

- ۵۰ ۴-۱-۱-۴ الف) زیارت
- ۵۱ ۴-۱-۲-۴ ب) نماز جماعت
- ۵۱ ۴-۱-۳-۴ ج) تلاوت قرآن
- ۵۲ ۴-۱-۴-۴ د) ذکر گفتن
- ۵۲ ۴-۱-۵-۴ د) نیکی به مادر
- ۵۵ ۴-۲-۲-۴ سریال نفس گرم
- ۵۶ ۴-۲-۱-۴ شاخص‌های سبک زندگی
- ۵۶ ۴-۲-۲-۴ سرمایه‌های اقتصادی و مادی
- ۵۷ ۴-۲-۱-۲ لوازم منزل
- ۵۸ ۴-۲-۲-۲ نوع اتومبیل
- ۵۹ ۴-۲-۳-۲ شغل
- ۶۱ ۴-۲-۴-۲ مصرف خوراک
- ۶۳ ۴-۲-۳-۳ سرمایه‌های نمادین
- ۶۳ ۴-۲-۱-۳ سرمایه‌های نمادین فرهنگی
- ۶۴ ۴-۲-۱-۱ الف) پوشش
- ۶۵ ۴-۲-۱-۳ ب) تحصیلات
- ۶۶ ۴-۲-۱-۳ ج) زبان گفتاری
- ۶۶ ۴-۲-۳-۲ سرمایه‌های نمادین و دینی
- ۶۷ ۴-۲-۳-۱ فردی:
- ۶۹ ۴-۲-۳-۲ اخلاقی
- ۷۳ ۴-۲-۴-۲ سرمایه‌های اجتماعی
- ۷۳ ۴-۲-۱-۴ الف) جلسات مذهبی
- ۷۴ ۴-۲-۴-۲ ب) معاشرت با افراد خانواده
- ۷۴ ۴-۲-۳-۴ ج) معاشرت با اقوام
- ۷۵ ۴-۲-۴-۴ ت) معاشرت با همسایه و دوستان
- ۷۵ ۴-۲-۴-۵ ه) شجاعت در برابر، مشکلات رخ داده در زمان فوت همسرش
- ۷۷ ۴-۳-۳ مدل مفهومی سرمایه‌های اجتماعی
- ۷۹ ۴-۳-۳ خلاصه تحلیل‌ها
- ۸۰ ۴-۳-۱ گهواره‌ای برای مادر
- ۸۰ ۴-۳-۲ نفس گرم
- ۸۰ ۴-۴-۴ مقایسه فیلم گهواره‌ای برای مادر و نفس گرم
- ۸۲ ۴-۱-۴ تحلیل جدول مقایسه‌ی انواع سرمایه‌ها

۸۴ فصل پنجم: نتیجه گیری
۸۴ ۱-۵- مقدمه
۹۱ ۲-۵- پیشنهادات:
۹۲ منابع
۹۵ چکیده انگلیسی

فهرست جدول و مدلها

- جدول شماره ۱-۳: تحلیل شاخص‌های زندگی ۳۹
- ۱-۴- مدل مفهومی سرمایه‌های اقتصادی ۶۳
- ۲-۴- مدل مفهومی سرمایه‌های نمادین ۷۳

فصل اول

کلیات

۱-۱- بیان مسئله

در عصر ارتباطات و فناوری، تلویزیون به منزله رسانه‌ای فراگیر در اجتماع، توانمندی گسترده‌ای دارد. این رسانه می‌تواند زمینه سازی مناسبی برای تقویت یا تضعیف ارزش‌های مخاطبین فراهم آورد. همچنین وسایل ارتباط جمعی، موجب نزدیکی سلیقه‌ها، خواست‌ها، انتظارات تمامی ساکنان یک جامعه شده و جوامع را از عصر محدوده‌های جدا خارج می‌گردانند. ورود وسایل ارتباط جمعی به جامعه، خرده فرهنگ‌ها و فرهنگ‌های خاص و مجزا را ناپدید کرده و به نوعی تشابه میان تمامی ساکنان یک جامعه به وجود می‌آورد. به طوری که مردم آن جامعه از سبک زندگی، علایق و خواسته‌هایی که رسانه‌های جمعی ارائه می‌دهند، پیروی می‌کنند (کازنوو، ۱۳۸۵، ص. ۸۷، ۸۸).

تلویزیون همانند دیگر رسانه‌ها می‌تواند با قدرت نمادین و اقناعی خود به فرایند هویت‌سازی مخاطبان کمک کند، فرایند معنایابی آنان در دنیای پیچیده را تسهیل کند، اسباب لذت یابی مخاطبان شود، یا الگوی خاصی از زندگی را ارائه دهد. به طور کلی، تلویزیون می‌تواند با بهره مندی از قالب‌های متفاوت و با ارائه

محتوای متنوع و گوناگون بر روی ارزش‌ها، نگرش‌ها، آرزوها، انتخاب‌ها و نهایتاً اعمال مخاطبان خود تاثیر بگذارد، قالب‌های تلویزیونی سریال‌ها از جمله این قالب‌هاست که به دلیل نزدیکی و مشابهت فراوان با زندگی و اشتغالات روزمره و همچنین در برگیری مخاطبان انبوه، مجرای خوبی برای انتقال پیام‌های صریح و ضمنی به شمار می‌رود؛ زیرا به واسطه محوریت زندگی روزمره، تا حدودی از میزان خوانش‌های متفاوت مخاطبان می‌کاهد. زنان در جامعه به عنوان یک نیروی کار متخصص در کنار مردان به فعالیت می‌پردازند، و روز به روز نقش‌شان برای ایفای فعالیت‌های خارج از محیط خانه پررنگتر می‌شود، به نمایش درآمدن شغل خاص برای زنان در رسانه به خصوص تلویزیون، یک امر طبیعی به نظر می‌رسد؛ اینکه زنان به عنوان کارمند، معلم، مدیر، طراح، مهندس، مدیر عامل، نقش آفرینی می‌کنند. همچنین سبک زندگی زنان در جامعه امروزی که دارای نسل‌های سنی مختلف می‌باشد نیز تفاوت‌هایی دارد. زنان مدرن، با سرمایه‌های اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی مختص به خودشان مانند نوع لباس پوشیدن، میزان آرایش چهره، نوع اتومبیل، میزان خرید، خانه و محل سکونتشان با زنان سنتی که ممکن است سبک زندگی شان با توجه به سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی متفاوت باشد. و آنچه حائز اهمیت بسیار است و مشتاق به بررسی دقیقتر نقش زنان در رسانه نمود ایفای نقش‌های اعتقادی و مذهبی که بر جامعه حاکم است و تلویزیون نیز به آن اهمیت می‌دهد می‌باشد اینکه زنان مومن یا مبلغ دین که دارای مولفه‌های خاص مذهبی هستند چگونه توسط رسانه‌ها به نمایش در می‌آیند؟ چه ابعادی از سبک زندگی شان را رسانه‌ها روایت می‌کنند؟

در دهه‌های بعد از انقلاب اسلامی به ویژه سالهای اخیر فیلم‌های سینمایی و سریال‌های تلویزیونی زنان را با محوریت و نقش‌های گوناگون همراه با الگوی سبک زندگی متعدد به تصویر درآورده‌اند، همانند؛ فیلم‌های سینمایی که به کارگردانی تهمینه میلانی چهره‌های گوناگونی از زنان را به نمایش در آورده است به عنوان مثال واکنش پنجم، زندان زنان، شام آخر که هر کدام به نوعی زندگی شخصی، اجتماعی، زنان را به نمایش در آورده‌اند. همچنین فیلم سینمایی شیار ۱۴۳ به کارگردانی نرگس آبیاری، یک مادر شهید که تمامی زندگی‌اش را در انتظار فرزند خود صرف می‌کند را به تصویر می‌کشد، سریال‌های تلویزیونی که یا زنان نقش محوری داشتند یا همپای مردان نقش پر رنگی را ایفا می‌کردند مانند سریال کیمیا با محوریت نقش دختر، همسر، مادر، مدیر مدرسه، هنرمند، یک مبارز انقلابی به ارائه سبک زندگی خاص از یک زن پرداخته است، و سریال سوداگر که نقش پلیس زن به تصویر کشیده شده است و صدها فیلم و سریال دیگر که مجال مذاقه آنها در این رساله نمی‌گنجد، در این رساله از لابه لای فیلم‌ها و سریال‌های به تصویر درآمده از رسانه‌ها مانند

سریال‌های (ستایش، مدینه، کیمیا، رعنا، پریدخت، شهر من شیراز) که زنان به ایفای نقش اصلی و محوری در داستان فیلم می‌پردازند، مورد بررسی قرار دادیم، نکته حائز اهمیت آن است که سریال‌های نام برده به محوریت نقش زنان مبلغ دین پرداخته‌اند، و تنها دو سریال نفس گرم و گهواره‌ای برای مادر به طور اخص به زنان مبلغ دین پرداخته‌اند که در این پژوهش به بررسی آنها خواهیم پرداخت.

از اینرو در این پژوهش بر آنیم تا با شناخت نسبت به نحوه نمایش سبک زندگی مبلغان دین، در رسانه پرداخته، اینکه چه نوع از سبک زندگی را رسانه از قشر مذهبی زن در جامعه بیان می‌کند، همان گونه که ذکر شد، همواره در طی دهه‌های گذشته، زنان در نقش‌های متعددی در رسانه (سینما و تلویزیون) به تصویر درآمده‌اند زن در نقش مادر، دانشجو، همسر، مدیر، پزشک و... اما آنچه ما را برآن داشت تا به بررسی سبک زندگی زنان مبلغ دین پردازیم، ناشی از این حقیقت است؛ که چگونه رسانه ملی می‌خواهد یک زن مبلغ دین را به تصویر بکشد؟ یعنی جایی که می‌توان بیشترین بُعد دینی و مذهبی را از یک زن مومن مذهبی انتظار داشت. در پژوهش حاضر در صددیم به بررسی این حقیقت پردازیم. بواقع رسانه چه طیفی از سبک زندگی را ارائه می‌دهد؟ باید اذعان نمود که اهمیت رویکرد در رسانه این مورد خاص، بر انگیزه و رغبت محقق بیش از پیش افزوده است. این پژوهش در صدد است تا با رویکرد کیفی به بیان سبک زندگی زنان مبلغ دین در سریال نفس گرم و فیلم گهواره‌ای برای مادر پردازد.

۱-۲- ضرورت و اهمیت

ضرورت و اهمیت چنین تحقیقی در ابعاد گوناگون رسانه‌ای و فرهنگی قابل بررسی و مذاقه است. آشنایی با نحوه بیان سبک زندگی دینی ما را در ساخت محتواهای رسانه‌ای مناسب و اصولی جهت ساختن سریال‌های متعدد تلویزیونی با محوریت این موضوع یاری می‌کند، علاوه بر این سیاست گذاری رسانه‌ای دقیق و کارا منوط به شناخت نحوه بیان سبک زندگی در سریال‌ها و برنامه‌های تلویزیونی است، اینکه رسانه‌ها چه غذای روحی و فکری را به ذهن مخاطب تزریق می‌کنند می‌تواند دلیل برای ضروری دانستن بررسی سریال‌ها دانست و برای رسیدن به این ضرورت نیاز به واری ابعاد شاخص‌ها و نشانه‌های سبک زندگی رواج یافته در این سریال‌ها هستیم. علاوه بر آن یکی از مهمترین دلایل و اهمیت موضوع مورد مطالعه، که بررسی یک فیلم تلویزیونی با یک سریال ۳۲ قسمتی می‌باشد، را می‌توان در دو عامل عنوان نمود؛ از آنجایی که بررسی فیلم‌ها و یا تحلیل آثار تلویزیونی به دو جنبه درونی و بیرونی قابل تقسیم است و بُعد افتراق دو متن مورد بررسی در

ظاهر آنها یعنی همان جنبه‌ی به اصطلاح فیلم و یا سریال بودن آنهاست. همچنین نقطه مشترک آنها به موضوع این دو اثر مذکور، یعنی به تصویر درآوردن زنان مبلغ دین می‌باشد علی‌ای حال، پژوهش پیش رو به جنبه درونی آنها یعنی زنان مبلغ دین پرداخته است. دلیل دوم کمبود آثاری که به صورت کاملاً محوری سبک زندگی زنان مبلغ دین را به نمایش درآورده می‌باشد لزوم بررسی چنین سریال‌ها و یا فیلم با موضوعیت زنان مبلغ دین را فزون می‌نماید.

۱-۳- سوال اصلی

رسانه‌ها چگونه سبک زندگی زنان مبلغ دین به نمایش در می‌آورند؟

۱-۴- جامعه مورد مطالعه

رسانه ملی همواره به پخش سریال‌های مختلف در طی ساعات مختلف شبانه و روز می‌پردازد. به گونه‌ای که روزانه ده‌ها فیلم و سریال از شبکه‌های مختلف به نمایش در می‌آید. بنابراین بررسی‌های صورت پذیرفته جهت انجام پژوهش حاضر، و با نگاهی به جدول پخش سریال‌های صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران در طی ده سال گذشته کرده ایم. سریال‌هایی که محوریت اصلی آنها را زنان ایفا کنند مانند نمونه‌هایی که در سطور قبل ذکر شد از جمله «ریحانه» به کارگردانی سامان مقدم ساخته سال ۱۳۸۵، «بیا از گذشته حرف بزنیم» به کارگردانی حمید نعمت‌الله تولید سال ۱۳۸۷، «ستایش» به کارگردانی سعید سلطانی تولید سال ۱۳۸۸، «تا ثریا» به کارگردانی سیروس مقدم تولید سال ۱۳۹۰، «پریدخت» به کارگردانی سامان مقدم ساخته سال ۱۳۹۲، «مدینه» به کارگردانی سیروس مقدم تولید شده در سال ۱۳۹۳، «کیمیا» به کارگردانی جواد افشار تولید شده در سال ۱۳۹۴ و ده‌ها فیلم و سریال دیگر می‌باشند. که با محوریت نقش زنان به نمایش درآمده‌اند. لیکن از آنجایی که ما در پی واری و بیان چگونگی سبک زندگی زنان مبلغ دین در رسانه هستیم. از بین سریال‌های بررسی شده تنها دو سریال نفس گرم و گهواره‌ای برای مادر را یافتیم که به طور خاص به زنان مبلغ دین پرداخته‌اند. که در ادامه به معرفی مختصری از آنها بیان می‌پردازیم.

جامعه مورد مطالعه پژوهش حاضر، سریال نفس گرم و فیلم تلویزیونی گهواره‌ای برای مادر از رسانه ملی است. که برای اولین بار زنان مبلغ دین را به عنوان محورهای اصلی فیلم یا داستان به منصفه نمایش گذاشته است. از بین سریال‌های پخش شده در رسانه ملی، می‌توان به دو سریال اشاره نمود؛ که به طور

اخص به زنان مبلغ دین پرداخته است. " سریال نفس گرم" به کارگردانی محمد مهدی عسگر پور در زمستان سال ۱۳۹۴ به تولید رسید. سریالی که مجموعه قسمت‌های تلویزیونی آن بالغ بر ۳۲ قسمت بود؛ البته باید اشاره داشت که هر قسمت از این سریال بطور میانگین در بازه‌های زمانی ۳۵ الی ۴۵ دقیقه و در ساعت ۲۲:۱۵ بر روی آنتن شبکه یک رسانه ملی جمهوری اسلامی ایران به نمایش در آمد. سریال مزبور اولین تولیدی رسانه محسوب می‌شود که نقش محوری آن را یک زن مبلغ دین ایفا می‌کند؛ در این سریال زن مبلغ دین، در فراز و نشیب ماجراهای زندگی، با چالش‌هایی روبرو می‌شود که هر یک به نوعی زندگی او را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

فیلم تلویزیونی گهواره‌ای برای مادر به کارگردانی پناه برخدا رضایی در سال ۱۳۹۱ ساخته شده است. از فیلم حاضر می‌توان بعنوان بلندترین فیلم سینمایی تاریخ سینمای ایران در باب زندگی زن مبلغ دین یاد کرد. فیلم تلویزیونی گهواره‌ای برای مادر، ماجرای زندگی یک طلبه دختر را روایت می‌کند که خارج از شهر خود مشغول تحصیل و تدریس دروس حوزوی می‌باشد؛ وی دارای مادری پیر و از پا افتاده است که نیاز به مراقبت ویژه دارد، به هر تقدیر شرایط زندگی او به سمتی پیش می‌رود که میان نگهداری از مادر یا ادامه تحصیل، دچار تردید می‌شود و داستان فیلم تلویزیونی مزبور، پیرامون همین موضوع به روایت خویش ادامه می‌دهد. البته لازم به توضیح است که در چهارمین فصل از پژوهش حاضر، با جزئیات بیشتری به سبک زندگی زنان مبلغ دین در آثار ذکر شده خواهیم پرداخت.

۱-۵- انگیزه پژوهش

به واقع سبک زندگی زنان مبلغان دین همواره نگاه نگارنده را به خود معطوف می‌داشت و اینکه شیوه زندگی این افراد تا چه حد با زنان غیر مبلغ دارای نقطه اشتراک می‌باشد. پس از انجام مطالعاتی در باب سبک زندگی، و مشاهده سریال نفس گرم، راغب شدم تا طرح پایان نامه ام را با تمرکز بر بررسی سبک زندگی زنان مبلغ دین در رسانه ملی به انجام رسانم. که البته در اثنای پژوهش و با مشاوره‌هایی که صورت پذیرفت این طرح تکمیل و فیلم تلویزیونی گهواره‌ای برای مادر نیز در کنار سریال یاد شده قرار گرفت که از باب پرداختن به یک زن مبلغ دین دارای نقطه اشتراک بوده‌اند. البته لازم به توضیح است که مبلغان دین اعم از مردان و زنان، بواسطه تحصیل علوم دینی و ابلاغ آن به هموعان خود، همواره مورد توجه ویژه‌ای می‌باشند چرا که انتظار آن است تمامی رفتارهای آنها در طول زندگی منطبق بر دین باشد و از این باب

می‌توانند بعنوان الگو تلقی شوند لذا بررسی سبک زندگی آنان با در نظر گرفتن این حقیقت از اهمیت بیشتری برخوردار می‌شود و نکته مهمتر اینکه رسانه‌ها با چه رویکردی به نمایش زن مبلغ دین می‌پردازد.

فصل دوم

مبانی نظری

۲-۱- مقدمه

در این فصل به بررسی مبانی نظری، چارچوب نظری خواهیم پرداخت، در یک نگاه کلان، ادبیات تحقیق، در حوزه سبک زندگی و سریال‌های تلویزیونی مورد بررسی قرار می‌گیرد، افزون بر این نگاه کلان، در یک بحث مفهومی، تعریف‌ها، ویژگی‌های چارچوب نظری در حوزه سبک زندگی، می‌پردازیم.

۲-۲- ادبیات تحقیق

۲-۲-۱- تحقیقات پیشین

در پژوهش‌های موجود، تحقیقاتی که به بررسی سبک زندگی با روش کیفی پرداخته مورد بررسی قرار گرفت. اکثر پژوهش‌هایی که به مطالعه‌ی نسبت رسانه و سبک زندگی پرداخته‌اند، یا با روش تحلیل محتوای کمی به بررسی و توصیف صرف مولفه‌های سبک زندگی پرداخته‌اند، و یا با روش‌های پیمایشی و با تحلیل

دریافتی، معطوف به حوزه مخاطبان رسانه‌ها شده‌اند. در این زمینه با توجه به نزدیک بودن کلید واژه‌های اصلی، مشابهت با مفهوم سبک زندگی، تحلیل تحقیقاتی وجود دارند که در اینجا به نتایج برخی از تحقیقاتی که به پژوهش حاضر بیشتر مرتبط هستند اشاره می‌شود.

۱. بازنمایی سبک زندگی در سریال‌های تلویزیونی

بازنمایی سبک زندگی در سریال‌های تلویزیونی توسط کیوان لطفی در سال ۱۳۹۰ نگاشته شده لطفی در این پژوهش به بررسی ۲ سریال ترانه مادری و دلنوازان با استفاده از روش تحلیل محتوا با پرسشنامه معکوس پرداخته است. و یافته‌ها نشان می‌دهد که سریال‌های مذکور الگوی سبک زندگی ترکیبی را مورد مطالعه قرار می‌دهند و میزان بازنمایی ارزش‌های مذهبی و الگوی رفتاری مدرن به ترتیب کم و زیاد است بازنمایی نمادهای منزلتی مدرن و نمادهای فرهنگی سنتی نیز از میزان بالایی برخوردارند، بنا بر یافته‌ها میزان بازنمایی سبک زندگی طبقه متوسط و مراکز ارتباطات سنتی کم و میزان بازنمایی الگو سبک زندگی مبتنی بر مصرف کالای اقتصادی زیاد است در اغلب موارد پیام‌های تولید شده‌ی سازندگان سریال‌های مذکور با پیام‌های تعیین شده سیاست‌گذاران همخوانی ندارد.

۲. تحلیل نشانه‌شناختی هویت جنسیتی در تلویزیون ثریا احمدی، سید وحید عقیلی، سید محمد مهدیزاده

در این مقاله شیوه بازنمایی هویت جنسیتی را در محتوای روایی تلویزیون بررسی کرده‌اند، با استفاده از تحلیل نشانه‌شناسی فیسک و با استفاده از رویکرد ساختگرا در نظریه بازنمایی استوارت هال، به منزله چارچوب نظری این موضوع بررسی شد. مولفه‌هایی مانند فردگرایی، استقلال مادی زنان، قدرت تصمیم‌گیری و انتخاب، الگوی روابط بین فردی، سبک و پوشش و مصرف کالا و نقش‌های حرفه‌ای زنان بازنمودی از جست و جوی هویت و مولفه‌های غالبی هویت مدرن‌اند. مورد پژوهش قرار گرفته‌اند.

۳. بازنمایی زن در رسانه مطالعه موردی: روزنامه جنوب ۱۳۹۱

فرنگیس شنتیا، در دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی دانشگاه شیراز رساله کارشناسی ارشد خود را با موضوع بازنمایی زن در رسانه مطالعه موردی روزنامه جنوب پرداخته است شنتیا پژوهش خود را با رویکرد کیفی و تفسیر گرایی به مقوله بازنمایی زن در رسانه پرداخته است .

پژوهش فرنگیس شنتیا روش شناسی کیفی است و جهت تجزیه و تحلیل یافته‌ها و ارائه نظریه نهایی از روش تحلیل محتوی استفاده کرده است. تکنیک جمع‌آوری اطلاعات از طریق قرائت متون روزنامه‌های

مبتنی بر تحلیل ساختارگرایانه - نشانه شناختی انجام شده و نمونه‌های مورد مطالعه زنان بازنمایی شده در رسانه‌ها در حوزه اخبار سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، حوادث، ورزشی و سینمایی می‌باشند. یافته‌های به دست آمده حاصل بررسی اخبار مرتبط با زنان در شش حوزه خبری می‌باشد که برآیند آن حاکی از آن است که زنان در متون رسانه‌های اغلب در نقش‌های منفعلانه و مردان بیشتر در نقش‌های فعال به تصویر کشیده میشوند. "کلیشه‌های جنسیتی" و "فنا‌ی نمادین" منجر به عدم توجه تولید فرهنگی و بازتولید رسانه‌های به زنان و در نتیجه در حاشیه قرار گرفتن و ناچیز محسوب شدن زنان و منافع آنها میشود و زندگی آنها و منافع آنها به نحو شایسته‌های در رسانه‌های جمعی منعکس نمیشود. همچنین قرار گرفتن در رده "گروه‌های خاموش" موجب میشود که از بازنمایی در حوزه‌های کلیدی اخبار رسانه‌ها باز بمانند. در واقع نمایش جنسیتی را که گافمن از آن یاد میکرد میتوان به وضوح در حوزه اخبار سینمایی مرتبط با زنان جستجو کرد. براساس این مقوله‌ها رسانه‌ها زنان را در قالب کلیشه‌های جنسیتی در نقش قربانیان یا مجرمین حوزه حوادث بازنمایی و تفسیر میکنند که شکل رایج روزنامه نگاری احساسی را به تصویر می‌کشد.

۴. تعامل اجتماعی و هم‌گرایی فرهنگ مردم و روحانی خوانشی بینامتنی از سه فیلم دینی (زیر نور ماه، مارمولک، طلا و مس)

مسعود کوثری و عباس عموری در طی مقاله‌ی پژوهشی سه فیلم دینی را مورد بررسی قرار دادند که چکیده آن از قرار زیر است، طی دهه گذشته، فیلم‌های متعددی درباره رابطه فرد روحانی و مردم در سینمای ایران ساخته شده که (زیر نور ماه، مارمولک و طلا و مس)، از نمونه‌های این قبیل فیلم‌ها به شمار می‌روند. گرچه، این فیلم‌ها تفاوت‌هایی با یکدیگر دارند، اما به نظر می‌رسد که به گفتمان مشترکی تعلق دارند. این گفتمان در پی مفصل‌بندی جدیدی از دال روحانی در شبکه‌ای از مفاهیم/دال‌ها (مردم، عبادت، اخلاق، راه خدا، خدمت به مردم و مردم‌داری و غیره) است که همچنان به سیاست می‌اندیشد؛ اما مسیر آن را از طریق توده مردم جستجو می‌کند. بنابراین، به جای رابطه دوگانه روحانی-سیاست مدار، به رابطه روحانی-مردم-سیاست مدار می‌اندیشد که البته بعد سوم آن عمداً پنهان شده است. از این رو، می‌توان گفت که گفتمان حاکم بر فیلم‌های یادشده حاکی از نوعی تعامل اجتماعی و همگرایی روحانی با توده مردم است. در این فیلم‌ها، روحانی تلاش می‌کند که نقش سنتی خود را در جامعه مدنی (مدرنیته) بازسازی کند، ضمن آن که هرگز به صورت مستقیم این پرسش را مطرح نمی‌سازد که چرا از جامعه مدنی سنتی، مذهب دور افتاده است؟ به عبارت دیگر، در این دسته از فیلم‌ها عنصر سیاست (قدرت مطرح نمی‌شود و سیاست هم چنان به